

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din.
Mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23.
Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552

LJUBLJANA, v soboto, dne 29. decembra 1928.

Telefon št. 2552

STEV. 153.

Mletje soli.

Iz trgovskih krogov z dežele smo prejeli sledeči dopis:

Že ponovno ste v Vašem cenjenem listu priobčevali pritožbe iz trgovskih krogov glede prodaje soli. Pritožbe so bile vse upravičene, le žal, da so imele do sedaj prav malo uspeha. Priznavam, da je težko dopovedati merodajnim gospodom, kako ta prodaja v praktičnem življenju izgleda, kako ovira trgovsko poslovanje in kakšno škodo prizadeva trgovini, dočim konzumentom ne nosi tistih koristi, kakor bi bilo pričakovati. Na deželi dobivamo trgovci samo morsko sol, a še ta je jako umazana in tako nesnažna, da se jo večkrat ne upamo prodajati, predno jo ne očistimo nesnage. Ljudje se morske soli branijo in zahtevajo mineralno sol, na kakršno so od nekdanj navajeni. Trgovci jim pri najboljši volji ne moremo ustreči, kakor bi jim tudi radi. Saj bi naši odjemalci radi plačali par par več za sol, ako bi jim mogli nuditi lepo, snažno mineralno sol. Trgovci smo v težkem položaju. Na eni strani bi radi ustregli našim odjemalcem, na drugi strani nam je pa po sedanjih predpisih to nemogoče, odnosno nam ni dovoljeno, dasiravno v nekaterih delih države oskrbuje država prebivalstvo v prvi vrsti z mineralno soljo in je tam na razpolago zadosti mineralne soli in bi jo tudi mi lahko v zadostnih množinah tam nakupili po primernih ceni, ako bi smeli. Dosedaj je šlo s prodajo morske soli v našem okraju še precej gladko. Pri nas imamo vestnega in vzglednega podzakupnika. Predno sol odda v promet, jo očisti največje nesnage in jo zmelje ter nam zmelto prodaja po Din 270 za en kilogram, to je nam detajlistom poviša provizijo pri kilogramu za 5 par, da tako pridemo na svoj račun, ker moramo sol

po več deset kilometrov daleč prevažati v svoje prodajalne na lastne stroške. Tudi naši odjemalci so se z zmelto morsko soljo že nekoliko sprijaznili. Vse je šlo gladko do zadnjega časa. V zadnjem času pa nam je naš podzakupnik začel zmelto sol zaračunavati po tarifi z Din 275 za en kilogram, češ, da mora en del razlike v ceni za navadno morsko sol in za zmelto morsko sol, ki znaša pri kilogramu 25 par, plačati zakupniku veleprodaje za ljubljansko oblast pretežen del svojega zaslužka pri mletju soli.

Postopek zakupnika veleprodaje po našem mnenju ni upravičen, kajti zakupnik si z zakupom veleprodaje soli še ni tudi pridobil monopola na mletje soli. Kakor čujemo od raznih strani pri zakupu že itak zasluži tako ogromno, da bi se brez nadaljnega mogel odreči zaslužku iz mletja, tudi če bi bil upravičen na tak zaslužek.

Po veljavnih predpisih sme sol vsakdo mleti in mletje ni predmet zakupa. Zato ne uvidevamo, na kaj naslanja zakupnik veleprodaje svojo pravico, da participira na zaslužku mletja.

Prosimo oblastni monopolni inspektorat, da pouči zakupnika o njegovih pravicah, da se zakupnik ne bo še nadalje vmešaval v trgovsko poslovanje, kakoršno predstavlja mletje.

Odločno se zavarujemo proti temu, da nam bi zakupnik predpisoval, kakšno sol moramo prodajati. Te pravice nima! Ako že ne moremo dobiti mineralne soli, ki je za 25 par pri enem kilogramu cenejša nego mleta morska sol, zahtevamo, da nam veleprodajalec dobavlja nemleto morsko sol, katero bomo potem dali mleti onim, katerim zaupamo, da bodo pred mletjem sol tudi očistili, kajti samo za mletje brez čiščenja je zaslužek 25 par pri enem kilogramu vendarle nekoliko obilen.

Uprava za mere in dragocene kovine, kontrole mer in dragocenih kovin in kontrole sodov.

Izvrševanje vseh administrativnih in tehničnih poslov pri izvajanju zakona o merah in dragocenih kovinah je minister za trgovino in industrijo s posebno uredbo, ki je izšla te dni v »Službenih Novinah«, poveril srednji upravi za mere in dragocene kovine v Beogradu. Osrednja uprava bo izvrševala svoje posle v okvirju zakonito ji določenega delokroga.

Osrednji upravi bodo podrejene kontrole mer in dragocenih kovin. Kontrole mer pregledujejo po zakonu prvič merila in merilne priprave (nove in popravljene) in kontrolirajo čistino dragocenih kovin redno v svojih uradnih prostorih. Na zahtevo stranke sme kontrola mer pregledati in ožigosati merila, če to zahteva tehnična potreba, tudi na licu mesta.

Kontrole mer bodo postavljene v Sloveniji:

1. v Ljubljani za področje ljubljanske oblasti;
2. v Mariboru za področje mariborske oblasti razen mesta Celja in političnega okraja celjskega ter političnih okrajev Prelog in Čakovec;
3. v Celju za področje mesta in političnega okraja Celje.

Delokrog kontrole mer v Celju je omejen. Celjska kontrola mer bo preizkušala čistino dragocenih kovin in žigosala samo domače izdelke iz zlata, srebra in platine ter pregledovala in žigosala sode.

Za pregledovanje in žigosanje sodov v krajih, kjer ni kontrol mer, se ustanavljajo po zakonu, ako to zahteva krajevna potreba, kontrole sodov.

Kontrole sodov bodo po uredbi ministra za trgovino in industrijo poslovale v Sloveniji v sledečih krajih:

1. v Brežicah za politični okraj brežiški;
2. v Kamniku za politični okraj kamniški;
3. v Kočevju za politični okraj kočevski;
4. v Kranju za politična okraja kranjski in radovljiški;
5. v Krškem za politični okraj krški;
6. v Litiji za politični okraj litijski;
7. v Novem mestu za politični okraj novomeški;
8. na Rakeku za politični okraj Logatec;
9. v Črnomlju za politični okraj črnomeljski;
10. v Konjicah za politični okraj konjiški;
11. v Ljutomeru in v Gornji Radgoni za politične okraje ljutomerski, murskosobotski in dolnjelendavski;
12. v Ptuj Borlu in Ormožu za mesto Ptuj in politični okraj ptujski;
13. v Rogatcu in v Kozjem za politični okraj šmarški;
14. v S'ov. Bistrici za politični okraj mariborski (desni breg);
15. v S'ovenjgradu in v Šoštanju za politične okraje s'ovenjgraški, dravogrski in gornjegrajski;
16. v Št. Lenartu za politični okraj mariborski (levi breg).

Gospodarska vprašanja v inozemstvu.

(Poročilo g. Gjoke Curčina, I. tajnika Centrale industrijskih korporacij v Beogradu na zboru dne 29. novembra 1928.)

(Konec.)

Od ostalih vprašanj, kakor so pobiranje lihotalpsva v obče, a z alkoholom posebej, zaščita polom upravnih odredb itd., se nahajajo sledeča tri vprašanja že v precej proučenem slanju: vprašanje stalistike, ki je te dni prišlo pred diplomatsko konferenco v Ženevi. Naša vloga na tej konferenci bo z ozirom na nazadnjaško stanje, v katerem se nahaja pri nas stalistika, precej malenkostna. Mislim, da bi se v bodoče morale naše gospodarske konference zavzeti za napredek te znanstveno - upravno jako važne panoge, predvsem pa za to, da se njeni razvoj pospeši z izdatnejšim dotiranjem dotičnega proračuna.

Vprašanje postopanja s tujci se bo razpravljalo na mednarodni konferenci začetkom bodočega leta. Morda je tu umesno pripomniti, da je v ministrstvu zunanjih del sestavljena komisija, ki se bavi z gospodarskimi vprašanji D. N. in da je vprašanje etablismana prevzel prof. dr. Milan Todorović, torej bodemo na navedeni konferenci odlično zastopani.

V podobnem slediju se nahaja vprašanje skupne carinske nomenklature, s katerim se še bavi komisija strokovnjakov. Ta nomenklatura pride skupaj z načrtom konvencije na dnevni red mednarodne konference še v bodočem letu.

Poleg ratifikacije teh bodočih konvencij se bo gospodarski komite bavil tudi z ratifikacijo že podpisanih konvencij, katere vodi D. N. v evidenci. Med te spadajo:

Protokol o arbitražni klavzuli, ki je bil sestavljen za podpis dne 24. decembra 1923 in katerega je ratificiralo že 18 držav. Kolikor mi je znano, naša država tega protokola še ni ratificirala.

Konvencija za izvršitev sodb inozemskih arbitražnih sodišč, ki je bila sestavljena za podpis dne 26. septembra 1927. Te konvencije, dasi je važna dopolnitev prve, do sedaj še ni podpisala niti ena država.

Mednarodno konvencijo za poenostavitev carinskih formalnosti, katero smo podpisali že dne 3. novembra 1917, je ratificirana skoro od vseh važnejših držav razen naše, dasi sem jaz ponovno v prilog ugleda naše države osebno posredoval v ministrstvu zunanjih del in v ministrstvu financ.

Kar se končno tiče koncesije o ukinitvi prepovedi in omejitvi uvoza in izvoza z dne 8. novembra 1927, njenega dopolnilnega sporazuma z dne 11. julija in v zvezi s tem nahajajočega se sporazuma o izvozu kož in kosti, sem takoj po svojem povratku od teh konferenc v Ženevo poslal našim zainteresiranim članom obširno poročilo s prepisom poročila, poslanega ministrstvu zunanjih del. Dočim so prvo navedeni multilateralni sporazumi, ki se neposredno nanašajo na gospodarske odnose med državami, so nazadnje omenjeni sporazumi posebnega pomena za udeleževanje D. N. v smeri večje svobode mednarodne trgovine. Njihova čimprejšnja ratifikacija je potrebna, ker so ratifikacije 14 držav do gotovega

NEPOSREDNI PLAČILNI PROMET POŠTNE HRANILNICE S FRANCIJO.

Poštna hranilnica je uvedla neposredni izplačilni promet s Francijo pod istimi pogoji, pod katerimi je ta promet že upeljan z ostalimi državami. Dosedaj je uvedla virmanski in izplačilni promet s Čehoslovaško, Avstrijo, Madžarsko, Švico, Belgijo, Italijo in Nemčijo, a s posredovanjem teh držav vrše izplačila tudi v druge države. Navodila in natančna pojasnila glede teh nakazil daje brezplačno Poštna hranilnica v Beogradu in njene podružnice v Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani in Skoplju.

KAVA.

Hoover je velik nasprotnik vsakega umetnega vplivanja, in je njegova izvolitev opogumila Amerikance, da bodo v večji meri pričeli z akcijo proti brazilski zaščiti kavne cene. To se tem lažje posreči, ker so Zedinjene države že od nekdanj glavni konsument kave na svetu. Pripomniti je, da je nalahno dviganje cen kave napolnilo tudi posestnike plantaž v drugih deželah, da so pomnožili pridelovalni prostor. Posledica je, da svetovna poraba danes ni brezpogojno vezana na Brazilijo. Produkcija Sumatre na primer se je v zadnjih desetih letih povečala, Vzhodna Afrika in Angola (portugalska kolonija v jugozahodni Afriki) sta produkcijo podvojili. Pri sprani kavi pričakujejo letos dvig za 25 do 30 odstotkov. Venezuela pričakuje

produkcijo 1.000.000 do 1.200.000 vreč, proti lanskim 500.000 do 600.000 vrečam, torej še enkrat toliko. Čeprav je pridelek na Porto Rico s 50 do 60 odstotki uničen, je ta izguba z rekordnim pridelkom v drugih kavnijskih pokrajinah več kot popravljena. Dvig produkcije v imenovanih deželah je povzročil zmanjšano pridajajo braziljske kave. Značilno je, da znaša po uradni ugotovitvi nazadovanje prodaje v Santos 1.850.000 vreč, v Rio 634.000. Konsum braziljske kave pada zmeraj bolj, ker so ji cene zelo previsoke, zlasti v razmerju do sprane kave, dalje, ker se pri valorizaciji postopa čisto shematično, pri čemer kvaliteta ne odgovarja zmeraj pričakovanju. Vsa ta dejstva vzbujajo dvom o daljši življenjski možnosti braziljskih odredb glede valorizacije kave.

PROSTA PRISTANIŠČA V ADRIJI.

Iz Sušaka poročajo, da je dobil tamošnji mornariški urad informacije iz Beograda, glasom katerih bo pripravilo trgovsko ministrstvo posebno uredbo glede naprave prostih pristanišč v vseh večjih jugoslovanskih pristaniščih. Nazivanje »Sušak kot prosto pristanišče« bo odpravljeno in iščejo sedaj pripraven prostor na Sušaku, ki bi ga proglasili za prosto pristanišče. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica in pristaniški urad na Sušaku zahtevata od vseh interesentov informacije o tem vprašanju, da lahko stavita ministrstvu primerne predloge.

V današnji številki je priobčen konec HRIBARJEVIH SPOMINOV. V nekaj dneh izide I. in II. knjiga. Naročila sprejema Tiskarna »Merkur« v Ljubljani. Cena vsake knjige je 100 Din, s poštnino 10 Din več.

termina pogoj za uveljavljanje teh sporazumov. Ako se ta termin prezre, utegnejo biti vsi s težavo sklenjeni sporazumi brezuspešni.

Dočim torej, kakor smo videli, gospodarsko udejstvovanje D. N. v tem letu beleži znaten napredek, je mednarodni urad dela bil prisiljen, da zaustavi živ tempo, s katerim je mednarodno socialno politiko v povojni dobi silil v ospredje mednarodne gospodarske politike. Res je, da so glavne konvencije socialnega značaja izglasovane, vendar še niso ratificirane, na primer Washingtonska konvencija o delovnem času, kljub pred gotovim časom izvedene propagande urada za delo in njenega agilnega direktorja, usmerjene na izposlovanje ratifikacije v posameznih državah. V tem oziru se kljub vsej agilnosti organov urada dela pojavljajo težkoče, katere brez dvoma v mnogem oziru povzročajo zanemarjanje gospodarske strani socialnih vprašanj. O tem sem že večkrat govoril na mednarodnih konferencah dela. Tudi pred nekaj tedni sem imel priliko, da sem govoril o tem vprašanju v Parizu na sestanku direktorjev in tajnikov industrijskih central. Sicer sem pa o tem vprašanju tudi objavil posebno razpravo v mednarodni reviji dela za mesec december tako, da bi bilo odveč spuščati se v natančnejšo razglabljanje tega vprašanja. Omeniti hočem le še, da to vprašanje ni razčiščeno niti v delodajalski skupini. Oslalo bi brez dvoma še naprej v miznici, da ni na zadnji konferenci dela japonski delegat stavljal predloga, katerega je konferenca sprejela in odposlala svetu. Japonski delegat je v svojem predlogu porabil ves ta problem na konkretnem primeru. Stavljal je zahtevo, da se priredi širša anketa o tekstilni industriji. O tej anketi bom poročal na sestanku naše strokovne zveze tekstilne industrije, tu hočem poročati samo o pomenu ankete za celokupno industrijo. Anketa se namreč našana predvsem na vprašanje dnin za sedaj v tekstilni, pozneje pa verjetno tudi v drugih panogah industrije. Ob tej priliki se bo gotovo izkazalo, da bi objavljanje absolutnih števil o dninah dalo popolnoma napačno sliko o delovskih prilikah v posameznih, posebno agrarnih državah z nižjimi dninami in da je potrebno razširiti anketo na proučevanje: a) konsumetske moči, b) produkcijskih stroškov v posameznih državah. Ni vse eno, ali si more delavec s svojo dnino nabaviti manj ali več potrebščin, to je ali je življenje drago ali poceni. Ravno tako ni vse eno, je li je industrijska produkcija v obče mogoča samo z nižjimi dninami, ker so ostali produkcijski stroški previsoki. Jaz sem se na sestankih D. N. in na vseh konferencah, ki so se bavile z gospodarskimi vprašanji, zavzemal za to, da se že iz razloga pravičnosti ne jemlje iz vidika celokupnosti gospodarskega problema, da se obravnavajo vsi njegovi deli, torej tudi oni, ki bi nam omogočavali, da ljudem pridemo do cenenih dolgoročnih kreditov, do cenenega kapitala, do večje in izdatnejše produkcije po tom racionalizacije in nabave strojev, ki štedijo delovno moč, glede časa in denarja. Kadar se bodo mednarodne ustanove začele baviti s temi deli problema, ki so nam in našim potrebam bližji in kadar jih bodo reševali v našo korist, bomo mogli tudi pri nas povišati dnine, ker homo več in ceneje producirati. Dollej pa, da se ne izenačimo v vseh stroških produkcije, je nemogoče, da izenačimo edino izmero dnin. To vprašanje je tako važno, da sem iz Pariza odšel na sestanek z nekaterimi delodajalskimi kolegi v Bruselju, kjer smo ugotovili potrebo temeljitega predpisa tega vprašanja še pred sestankom komisije sveta mednarodnega urada dela, da bi že predhodno prišlo do soglasnega stališča v naši skupini.

O enem vprašanju, ki se tudi nas tiče, se je obravnavalo v Parizu pod naslovom »sodelovanje industrije in poljedelstva«. Predstavniki posameznih držav so naglašali namreč potrebo takega sodelovanja za jačjenje notranje konsumentškega tržišča, pa so v ta namen čim bolj zagovarjali zaščitne carine za poljedelske proizvode. V svoji repliki sem jih opozoril na (povezanost) zvezo z naravnimi elementi, ki nam nalagajo opreznost, ker se posledice navadno ne

omejujejo ne na eno panogo produkcije, ne na eno obliko življenja. Ako na primer ena industrijska država preprečuje s carinami agrarni državi izvoz njihovih poljedelskih proizvodov, je ta po posledicah primorana, da zmanjša agrarno produkcijo in da napoli svoje brezposelne pripadnike na druge panoge, v prvi vrsti na industrijske panoge. Posledica tega bilo bi povečanje carinske zaščite za industrijske proizvode od strani dolične agrarne države, tako da bi koncem koncev morala industrija one države plačati račun, ki je v želji povečanja notranjega konzumentskega tržišča sodelovala v prid agrarne zaščitne carine proti konzumentskim tržiščem v inozemstvu. Moja argumentacija je imela v toliko uspeh, da se je konferenca končno ujednila v tem, da bi se omejeno sodelovanje moralo omejiti na odredbe in sredstva, kakor so racionalizacija poljedelstva itd., a da se agrarne carine v industrijsko jako razvitih državah čimprej ukinejo.

Glasmom dnevnega reda bi se morali pečati še s prilikami v naši državi, vendar je boljše, da to pustimo gospodom predstavnikom naših članov, ki so v trajni zvezi z gospodarstvom in torej v prvi vrsti za to poklicani. Opomniti hočem le, da so nepovoljne politične in upravne prilike v naši državi v inozemstvu vedno bolj poznane tako, da že njihovo postopanje postaja vedno težje. Danes, ko so se v posameznih državah zedinili manj sorodni elementi nego so naša trojna plemena, se more tem manj razumeti zaostritev sporov naših političnih strank in političnih skupin, ki prihaja koncem koncev v prid razdiralnim akcijam naših protivnikov.

KONCENTRACIJA BLAGOVNIH HIŠ V AMERIKI.

Blagovne hiše imenujemo tista velika podjetja, kjer je koncentrirano blago najrazličnejših vrst. Zlasti veliko jih je v Ameriki, znan je posebno nemyorški Wanemaken. Sedaj je napravljen prvi korak k ogromni fuziji ameriških blagovnih hiš. Iz Newyorka prihaja poročilo, da je blagovnohišna družba Hahu pokupila 22 blagovnohišnih tvrdk, med njimi tudi največjo. V izvedbi velikega načrta bodo zvišali glavnicno na 5 milijonov dolarjev v osnovnih delnicah in na 60 milijonov dolarjev v prednostnih delnicah. Predsednik nove družbe bo G. Milton. Mislijo, da pomeni ta spojitev novo dobo v ameriški detajlni trgovini, zlasti še, ker se vršijo tudi še pogajanja o pristopu drugih blagovnih hiš. Letni promet nove interesne skupine cenijo na 1 milijardo dolarjev!

* * *

Prijateljem „Trgovskega lista“!

Vse zavedne trgovce in prijatelje našega lista prosimo, da naš list priporočajo vsem, ki doslej še niso smatrali za potrebno, da bi list naročili in čitali. S primeri iz praktičnega življenja bi mogli dokazati, da bi morali čitati »Trgovski list« prev posebno marljivo oni, ki navadno trdijo, da jim list ne more koristiti. Marsikatero vlogo na razne urade, marsikatero pot in tudi neprijetnost bi si mogli prihraniti, če bi stalno čitali »Trgovski list«. Za človeka, ki ni rojen trgovec ali smotrjen gospodar, za tega bo mogoče »Trgovski list« suhoparen, toda mnenje takega človeka, ki se bo moral slej ali prej ločiti iz naših vrst, ne sme biti merodajno, še manj pa vplivati na druge. Za to apeliramo na vse, da list priporočajo vsem tovarišem, ki doslej niso imeli še prilike, da bi se prepričali o pomenu, važnosti in koristih »Trgovskega lista« za vsakega gospodarja.

V lastnem interesu bi morale skrbeti za širjenje »Trgovskega lista« zlasti trgovske organizacije, v prvi vrsti gremiji, ker vrši list velik del nalog, ki bi jih morali po pravici vršiti gremiji. Ali ne bi mogle gremijske organizacije priobčevati vse svoje okrožnice, svoja vabila in opozorila samo po tom »Trgovskega lista«? S tem bi vsaj indirektno opozorile svoje člane, da je njih dolžnost, stalno čitati svoje glasilo. Če delajo tako najrevnejše delavske organizacije, bi se moglo to pričakovati pač tudi od gremijev. Moč organizacij, pa tudi glas vsakega posameznega trgovca bo pridobil na veljavnosti za toliko, kolikor se bo pomnožila moč našega glasila. List se trudi, da po možnosti ustreže vsem, zato bi bilo pričakovati, da bo tudi vsak trgovec skušal po svojih močeh podpirati svoje glasilo, svojega edinega zaščitnika. Vsak naročnik in bralec »Trgovskega lista« naj pridobi v novem letu vsaj enega novega naročnika, s tem bo v znatni meri pomagal svojemu glasilu, v še znatnejši pa svojemu stanu in samemu sebi.

PREKOMORSKE CENITVE PRIDELKA IN ŽITNI TRGI.

Močno zmanjšanje ameriške pridelovalne ploskve za pšenico in rž je v preteklem letu na svetovnih trgih le malo vplivalo. Zasebne cenitve ameriške pridelovalne ploskve so veskoz nižje kot lani in tudi uradne številke so manjše kot lanske in celo manjše kot one iz leta 1926/27. Nazadovanje ploskve spravljajo v zvezo z nazadovanjem pšeničnih cen. Za Evropo te cenitve niso nikakšno posebno presenečenje. Trgovina in konsum sta omejena sedaj na minimum; kajti veliki argentinski pridelok vzbujal misel, da bodo cene še padle. In v resnici pritiskajo izgledi argentinskega pridelka močno na svetovnotržne cene, ne da bi imela kanadska zveza s svojimi ofertami pri tem kakšno udeležbo. Evropa je za poznejše mesece razmeroma dobro preskrbljena. Sedanji svetovnotržni žitni položaj je približno ta, da imajo Kanada, Argentina, Avstralija in Evropa previšek na pšenici in da ga bodo imele najbrž tudi še ob pričetku bodočega želvenega leta; na drugi strani pa stoji velika opreznost evropskega konsuma.

Trgovina.

Nov carinski posrednik v Ljubljani. »Uradni list« objavil imenovanje g. Josipa Sikoška, carinskega upravnika v pokojju, za carinskega posrednika pri glavni carinarnici v Ljubljani.

Sladkor. Po Lichtu prihaja zopet Mikusch in ceni svetovno sladkorno produkcijo v kampanji 1928/29 na 28 milijonov 200.000 ton surovega sladkorja, kar pomeni napram prejšnji kampanji v znesku 26.600.000 prirastek ca. 6 odstotkov. Na produkcijo iz sladkorne pese pride ca. 9.300.000 ton (lani 9 milijonov 100.000), na produkcijo iz trsta 18.900.000 ton (lani 17.500.000). Evropa je zvišala produkcijo od 7.900.000 na 8.200.000 ton.

Uvozna carina na pšenico na Poljskem. Letošnji pšenični pridelok na Poljskem menda ni bil tako ugoden kot lanski. Kot dokaz za to služi dejstvo, da je bila z ministrsko odredbo preklicana prepoved uvoza pšenice na Poljsko. Da pa vsled prostega uvoza domači trg ne bi bil poplavljen s tujo pšenico, bo vpeljala poljska vlada — kol se sliši — uvozno carino enajst zlatov na meterski stož pšenice. To carino pa lahko finančni minister od slučajja do slučajja ukine. Značilno za neugodni letošnji pšenični pridelok je tudi to, da so v sedanji kampanji uvozili doslej dvojno količino pšenice kot v isli dobi lanskega leta. Najbolj značilno je pač to, da ima Poljska kot agrarna država vsako leto sitnosti glede domače preskrbe z žitom.

Iz predsedstvenega poročila Zbornice TOI.

(Iz poročila, ki ga je podal zbornični predsednik g. Ivan Jelačin v plenarni seji dne 5. t. m.)

(Konec.)

Socialno-politične zadeve.

Izmed socialno-političnih odredb je navesti naredbo o organizaciji posredovalnic za delo z dne 10. avgusta in izpremembo plačilnih razredov za pokojninsko zavarovanje z dne 20. avgusta. V bolniško-zavarovalni panogi so se prilike v področju okrožnega urada v Ljubljani toliko izboljšale, da je leto 1927 zaključilo s pribitkom, dočim so bili mnogi drugi okrožni uradi primorani tekom letošnjega leta zvišati prispevke za bolniško zavarovanje.

Pasivna pa je še vedno panoga zavarovanja proti nezgodam tako, da je bil središnji urad primoran predlagati ministrstvu zvišanje prispevkov od 6 na 7%. Če bo ministrstvo temu predlogu ugodilo, bi to pomenilo po lanskoletni bilanci za Slovenijo povečanje zavarovalnih prispevkov proti nezgodam za ca. 1.480.000 Din. Opetovano zahtevane in tudi od letošnjega izvozniskega kongresa predlagane revizije zakona o zaščiti delavcev in zakona o socialnem zavarovanju doslej še nismo mogli doseči, dasi se vedno jasneje kaže, da so nekatero določbe navedenih zakonov za normalni razvoj gospodarstva pri naših razmerah in praksi izvajanja naravnost kvarne ovire in posebno stavbeno stroko z nepotrebnimi formalnostmi zelo obremenjujejo.

Položaj glede osamosvojitve trgovskega, bolniškega in podpornega društva »Merkur« v Ljubljani je ostal neizpremenjen. Predlogi za imenovanje članov ravnateljstva, ki jih je dostavila zbornica ministrstvu že meseca marca, dosedaj niso bili uvaževani. Društvo je imelo v letu 1927 povprečno 4363 zavarovancev in je zaključilo lansko poslovno leto s pribitkom 420.546 Din.

Povprečno število pri okrožnem uradu zavarovanih delavcev je znašalo v letu 1927 82.545 in je napram letu 1926 narastlo za 7220 zavarovancev. Porast je povzročila v glavnem večja zaposlenost v tekstilni in stavbeni industriji. Za bolniško zavarovanje je predpis znašal 36.271.487-77 dinarjev, za nezgodno zavarovanje 8 milijonov 574.250-88 Din, za delavske zbornice 1.781.803-82 Din, za borzo dela 1.798.500-11 Din, skupaj je bilo torej iz vseh naslovov v letu 1927 predpisano 48.425.990-58. Povprečni predpis za vsako zavarovano osebo znaša torej na leto 586-66 ali pri 300 delavnih dneh 1-95 Din za osebo na dan.

Zbornične notranje zadeve.

Ob sklepu poslovnega poročila čast mi je naznaniti zbornici, da je bil zbornični poslovnik, ki ga je sprejela zadnja plenarna seja, z razpisom ministrstva trgovine in industrije z dne 21. julija št. 15.155 odbren v obliki, kakor ga je zbornica predložila.

Meseca oktobra je izdala zbornica »Prispevke h gospodarski statistiki Slovenije«, v katerih so monografično obdelane bilance delniških družb, nadalje razvoj in stanje regulativnih hranilnic, statistika v Sloveniji plačilnih davkov ter statistika zborničnega poslovanja v trgovskem in zadržnem registru in izdaje izvornih spričeval.

O vseh aktualnih gospodarskih vprašanji je zbornica informirala naše interesente podrobno preko »Trgovskega lista«.

V toku preteklih petih mesecev od 27. junija do 1. decembra je zbornica prejela 7.746 in razposlala 7.384 dopisov. Svedočb o izvoru je izdala v tej dobi 1.797. Od njih odpade dobra polovica na pošiljalce, namenjene v Nemčijo, druga polovica pa se razdeli na 28 ostalih držav, v katere se ekaportira blago iz zborničnega področja. Uvoznih potrdil je izdala zbornica 392, potrdil o dobavni sposobnosti 176 in raznih drugih potrdil pa 249. Potom časopisnih notic je zbornica opozorila interesente na 1281 dobavnih razpisov.

Priporočajte, prosim, svojim odjemalcem priljubljene

MAGGI^{jeve} izdelke za juhe.

**Lažka prodaja!
Dober zaslužek!**

Razpečuje v kraljevini SHI Fran Ksav. Lešnik, Maribor, Cankarjeva 6

Med obrtnimi zadevami je zbornica prejela 90 dispensnih prošelj, 4 prošnje za razprodajo, 9 prošelj za odobritev novih sejmov ter 22 prošelj izozemcem za dovolitev izvrševanja trgovine odnosno obrti ali bivanja v naši državi.

V trgovskem registru beležimo tekom zadnjih 6 mesecev 51 vpisov posameznih trgovskih tvrdk, 18 javnih trgovskih družb, 27 družb z omejeno zavezo, 2 delniški družbi ter 31 gospodarskih zadrug. Izbrisov je bilo v istem času v trgovskem registru 26, v združenem pa 16. Konkurzov je bilo razglašanih 10 v pretežni večini nad posameznimi tvrdkami, odpravljenih pa 8.

Gornje številke vam nudijo nekoliko vpogleda v obsežnost zborničnega poslovanja. Poslovno poročilo pa, v katerem sem se omejil le na kratko označitev najaktuelnejših vprašanj, s katerimi se je bavila zbornica v zadnjem polletju, vam najbolj dokazuje, kako intenzivno in vsestransko si prizadeva zbornica da kot interesno zastopstvo trgovine, obrti in industrije štiti in pospešuje napredek našega gospodarstva.

Ko stopamo v teh dneh v drugo desetletje gospodarskega dela v naši slobodni državi, izražam le željo, da nas vsa gospodarska javnost v našem stremjenju in prizadevanju podpira, da bo mogla zbornica zadostiti vsem težkim nalogam, ki jih stavi nanjo sedanja doba.

FORD V RUSIJU.

»United Press« poroča iz Moskve: Kakor vse kaže, bo pričel Ford tudi v Rusiji fabrikacijo avtomobilov na debelo. Uradno potrjujejo, da se pogaja sovjetska vlada s Fordom o zgradbi velike avtomobilne tovarne, kjer bodo napravili na leto 100.000 avtomobilov. Nadalje beremo, da je tudi neka druga svetovnoznana tovarna avtomobilov stavila sovjetski vladi enake pogoje, ki jih bo vlada tudi vzela v prefres. Ni še dolgo, ko smo poročali, da bo zgradil Ford na Angleškem evropsko centralo za izdelovanje avtomobilov, pri čemer na Rusijo še niso mislili. Sedaj vidimo, kako lipa Ford tu in tam in da je pričel tudi že v Rusijo, ki je pač avtomobilov najbolj potrebna.

INVESTMENT - TRUST Z GLAVNICO 100 MILIJONOV DOLARJEV.

Z glavnic 100 milijonov dolarjev je ustanovil v New Yorku R. S. Reynolds z nekaterimi velikimi bankami družbo, Standard Industrie Incorporated imenovano. Družba se bo pečala s produkcijo in prodajo patentiranih in standardiziranih predmetov in bo največje podjeje le vrste na svetu. Obenem je družba investicijski trust, ki se specializira na označene predmete in prevzema vodstvo od njega financiranih podjetij.

PO SVETU.

Rusija je pričela pošiljati v Anglijo večje dobave stavbnega lesa. Zadnja pošiljka znači vrednost 10 milijonov funtov.

Poljsko trgovsko brodogojstvo raste. Za prometno črto v Anglijo, pred kratkim ustanovljeno, je kupila poljska vlada štiri nove pomniške parnike in je dvignila s tem število poljskih pomniških ladij na 12.

Compagnie Financière et Industrielle de Belgique bo na občnem zboru 7. januarja zvišala delniško glavnic 300 na 400 milijonov frankov.

Čisti dobiček ameriških Zveznih rezervnih bank znaša po poročilu upravnega sveta v prvi letošnji polovici ogromno vsoto 254 milijonov dolarjev, za skoraj 40 milijonov dolarjev več kot v prvem lanskem polletju.

Milijardna odplačila Francije se bodo začela z letom 1930; od tedaj naprej bo plačala Francija Angliji vsako leto 1 milijardo frankov na vojnih dolgih, Ameriki pa 1 milijardo in 240 milijonov. Seveda bo Francija zahtevala, da se ta ogromna oddaja francoskega denarja upošteva pri reparacijskih pogajanjih z Nemčijo.

Izvoz češkoslovaškega rafiniranega sladkorja v Anglijo je zopet padel; predvojni novembarski izvoz je znašal 46 odstotkov vsega sezinskega izvoza, letošnji pa samo 16 odstotkov. Primerjaj naš članek o sladkorni krizi.

Emisijsko delovanje v Nemčiji je postalo po poročilu Diskontne družbe zopet živahnejše.

Hotel „Mariborski dvor“
A. OSET, MARIBOR
Auto-garže. Kopalnice.
Moderne sobe. Klubove sobe.
Telefon 302

Trgovina s kavo v Hamburgu in Bremenju je po zgledu holandske kavne trgovine svoje prodajne pogoje v lolklo spremenila, da ostane prodajalcu blago kol lastnina do popolnega plačila kupne cene.

Družba Siemens-Halske izkazuje za preteklo poslovno leto, zaključeno 30. septembra, 18.453.000 mark čistega dobička; dividenda bo 14-odstotna, lani je bila 12-odstotna.

Družba Siemens-Schuckert pa izkazuje 16.560.000 mark čistega dobička in bo izplačala 10-odstotno dividendo (lani 9%).

Sporazumna pogajanja v nemški industriji lokomotiv se z uspehom nadaljujejo. Pisali smo, da je lokomotivnih tovarn v Nemčiji preveč in da se je izkazala nujna potreba po racionalizaciji.

Nemška novembarska kvota v produkciji surovega jekla je ostala za 696.000 ton pod dovoljeno mednarodno kvoto, ki znaša 1.053.000 ton. Ta zmanjšana produkcija je posledica izprha v Zapadnonemški jekleni industriji. V oktobru je bila nemška produkcija 300.000 ton nad kvoto.

Mednarodna industrija cementa se čimdalje bolj spaja. Beremo o belgijskih, holandskih, nemških, luksemburških in angleških podjetjih, ki iščejo in najdejo slikov, o medsebojnem varstvu itd.

V konkurz je prišel italijanski velemlin Nicolara v Cataniji (Sicilija); pasiva 18 milijonov lir, aktiva 8 milijonov lir.

Ogrska trgovska bilanca je bila v novembru pasivna z 29.4 milj. pengö; uvoz je znašal 112 milj. pengö.

Nemška I. G. Farben se pogaja s holandsko družbo umetne svile Enka o soudeležbi.

Trgovska pogajanja med Rusijo in Nemčijo so pred ugodnim zaključkom.

Julij Meind d. d. zvišuje delniško glavnic. Za tri stare delnice dobiš eno novo.

JEKLENE KVOTE V ZAPADNI EVROPI.

S 1. marcem bo stopila v veljavo nova razdelitev jeklenih kvot evropskih zapadnih držav. Francija bo dobila 41 odstotkov, Belgija 40, Luksemburška 19. Končni sklepi se bodo izvršili le dni. Cene so stale nespremenjene in tudi eksportne kontingente so pustili nespremenjene. Na zaključnih pogajanjih se bo obravnavalo tudi vprašanje o podaljšanju kartela.

Ljubljanska borza.

Tečaj 28. decembra 1928.	Povprasevanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22 8275
Berlin 1 M	18 51	13 54
Bruselj 1 belga	—	79067
Budimpešta 1 pengö	—	95067
Curich 100 fr.	1094 10	1097 1
Dunaj 1 šiling	7 9904	5 204
London 1 funt	275 35	276 15
Newyork 1 dolar	56 53	56 73
Pariz 100 fr.	221 30	223 30
Praga 100 kron	167 98	168 78
Trst 100 lir	—	297 44

Les: Smreka — jelka: hlodi I, II, monte 250—300; brzjavni drogovi 240—260; bordonalni merkantilni 300—320; trami merkantilni 250—300; škorete, konične od 16 cm naprej 560—600; škorete, paralelne, od 16 cm naprej 630—680; škorete, podmerne, do 15 cm 490—540; deske-plohi, kon., od 16 cm naprej 500—550; plohi, par., od 16 cm naprej 550—600 Din. Bukov: deske-plohi, naravni, neobrobjeni 490—520; plohi, naravni, osterorobi 750—1000; plohi, parjeni, osterorobljene 600—900; plohi, parjeni, osterorobi 1000—1250; testoni 500—530, tavolete 1100—1200 Din. Hrast: hlodi I, II, 500 do 700; bordonalni 1200—1400; deske-plohi, neobrobjeni boules 1300—1500; plohi, neobrobjeni merkantilni 1000—1100; plohi, osterorobi (podnice) 1200—1300; frizi 950 do 1150 Din. Drva: bukova 19—21; hrastova 17 do 19 Din. Zelenski pragovi: 2-60 m, 14x24, hrastovi 50—55 Din. Ogļje: bukovo za 100 kg 85—90 Din.

Zito: Pšenica: bačka nova: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, promptna dobava 290 do 292 50; bačka nova: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slovenska postaja, dobava v januarju, plačilo v 30 dneh 295 50—300, bačka nova: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slovenska postaja, dobava v februarju, plačilo v 30 dneh 305—307 50 Din; bačka nova: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slovenska postaja, dobava v marcu, plačilo v 30 dneh 310—312 50 Din; bačka nova: 80 kg, 2% prim., slovenska postaja, dobava v aprilu, plačilo v 30 dneh 315 50—317 50 Din; bačka nova: 80 kg, 2% prim., mlevska vozina, slovenska postaja, dobava v maju, plačilo v 30 dneh 320—322 50 dinarjev. — Koruza: ameriška plata koruza: promptna dobava, zacarinjeno Ljubljana 315 50—320 Din. Ječmen: bački: nov, 71 kg, rešetan promptna dobava, plačilo po prejemu blaga 315 50—320. Oves: bački ali slavonski, nov, rešetan, zdrav, navadna vozina 295—300. — Rr: 72 kg, zdrava, rešetana, mlevska vozina 295—297 50 Din. Moka: pšenična Og: nova, lco Ljubljana, pri odjemu celega vagona plačljivo po prejemu blaga 430—435 Din.

Tendenca: les: neizpremenjena; deželni pridelki: neizpremenjena.

Zaključki: les: 8 vagonov; deželni pridelki: — vagonov; drugo: — vagonov.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Saobračajno-komercijelno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. januarja 1929 ponudbe glede dobave 30 komadov Thonet-stolov ter glede dobave 3 kompletnih oprav za čakalnice. (Pogoji so na vpogled pri islem odeljenju.) — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 10. januarja 1929 ponudbe glede dobave raznega okovja, 30 komadov sirkovih metel, 30 komadov krtač za ribanje in 50 kg pralnega mila; do 12. januarja 1929 glede dobave 210 m³ vodnega peska in 215 komadov šip za okna in vrata; do 16. januarja 1929 glede dobave kladiva za samookov na desko in zaklopk iz litega železa. — Direkcija državnega rudnika Bukinje, p. Kreka sprejema do 12. januarja 1929 ponudbe glede dobave 1000 m telefonskega kabla. — Dne 16. januarja 1929 se bo vršila pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede oddaje buffeta na postaji Zavidovič ter glede oddaje kavarne na postaji Zenica v zakup. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 18. januarja 1929 se bo vršila pri Direkciji drž. železnic v Ljubljani (mašinsko odeljenje) ofertalna licitacija glede dobave 1000 komadov dermatin obročkov, 4700 komadov kaučukastih zagvozov, 300 kg kaučukastega platna in 100 m kaučukastih cevi. — (Pogoji so na vpogled pri islem odeljenju.)

Premog, drva, koks kovaški premog in ogļje
»ILIRIJA«
Vilharjeva cesta (za Glavnim kol.),
Kralja Petra trg 8, Miklošičeva c. 4
Telefon šte. 2320.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejsmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 21. decembra 1928 je bilo pripeljanih 43 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 7 do 9 tednov stari komad 225 do 250, 3 do 4 mesece 280 do 450, 6 do 7 mesecev 480 do 540, 8 do 10 mesecev 580 do 750, 1 leto stari 1100 do 1400, 1 kg žive teže 10 do 12.50, 1 kg mrtve teže 16 do 18 Din. Prodanih je bilo 26 svinj.

NA MALO

NA VELIKO

L. Mikuš, Ljubljana
Mestni trg 15
DEŽNIKI! DEŽNIKI!

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani

priporoča
špecerijsko blago
raznourstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznourstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.
Telefon št. 2666.

Vinocet

Tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši
NAMIZNI KIS
iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.
Telefon šte. 2389.

Ivan Hribar:

161

Moji spomini.

(Konec.)

Gospodje profesorji: dr. Karol Ozvald, dr. Gregor Krek, dr. Rado Kušej, dr. Janko Polec, dr. Milan Škerlj, dr. Leonid Pitamic in dr. Fran Eller so se namreč z ustanovami, ki jim jih je bil preskrbel vseučiliški odsek, na nemških vseučiliških pripravili za akademsko karijero.

7. Glede uredbe trga vidim, da se mnenje v krogih občinskega sveta vrača k misli tržnih lop mesto tržnice. Odkrito rečeno, jaz to silno obžalujem. Tržne lope utegnejo po mojem mnenju biti priporočljive v mestih z jutrovo klimo in s po večini jasnimi dnevi. V Ljubljani, kjer moramo poleg čistih in obilnih padavin računati še s pogosto vlažno meglo in mnogokrat s kruto zimo, je na mestu le moderna tržnica. To tembolj, ker imamo dandanes najpopolnejše naprave za takšno prezračevanje, da ni zvezano z najmanjšo neprijetnostjo. Jaz si n. pr. Pariza brez njegovih ogromnih tržnic prav v srečo mesta še mislim ne morem. Res je, da ne gre velikih razmer primerjati z malimi. A do neke meje morajo mesta, ki računajo na bodoči svoj razvoj, hoditi po vzorce za dobroustrojstvene naprave vendarle k velikim ljudskim centrom. Zagreb si bo na stavbišču, ki ga je mesto pridobilo z dragim odkupom mnogih hiš, prav v sredi mesta postavil moderno tržnico. Ljubljana prostor že ima in bi bila le škoda, ko bi ga ne izkoristila na podoben način. Tembolj, ker je pri nas po izgradnji hladilnic pri klavnici sedaj položaj veliko enostavnejši, ko je bil v oni dobi, v kateri sem jaz dal izgotoviti načrt za tržnico.

8. Ob prevratu leta 1918. poslalo je deželno predsedstvo kranjsko v naglici na Dunaj tele konvolute zaupnih spisov: 1. Veleizdajalci. 2. Konfinovanci. 3. Hribar-Tavčar. 4. Demonstracije v Ljubljani. 5. Politična situacijska poročila. 6. Internovanci. 7. Jugoslovanska propaganda. 8. Srbska propaganda. 9. Nevarni Rusi. 10. »Sokolska društva« na Kranjskem.

Poleg teh konvolutov je bilo obenem odposlanih več tajnih vložnih zapisnikov, ki jih je vodil deželni predsednik sam, in pa vsi dotični spisi.

Večina teh konvolutov prišla je zopet nazaj. Prišel jih je s sabo vladni svetnik dr. Rudolf Andrejka, ko se je selil z Dunaja. Med temi vrnjenimi spisi sem pa zastoj iskal konvolutov: veleizdajalci, Hribar — Tavčar in pa tajnih vložnih zapisnikov.

Po konvolutu Hribar-Tavčar, za kateri sem se zato prav posebno zanimal, ker bi v marsikaki doslej še temni točki mogel dati pojasnilo, sledil sem tudi na Dunaju. Zastoj. Nisem ga mogel najti, niti mu priti na sled. Kam je prešel, ne vem. Pač se mi zdi, kje in kako je izginil; a gotovosti za to domnevo nimam. Po prav posebni prijaznosti vladnega svetnika Andrejke prišel sem pa v posest poročila, s katerim je deželni predsednik baron Schwarz utemeljeval svoj predlog proti moji potrditvi za župana, in pa »najudanejšo« predočbo, s katero je minister notranjih zadev priporočal cesarju, naj me ne potrdi. Obe ti dve listini si je imenovani vladni svetnik v naglici prestenografoval, ko sta šli skozi njegove roke.

Ker je v ministri »najudanejši« predočbi, ki se odkljuje z mojstersko stilistiko, obseženo vse, kar je navel baron Schwarz v svojem dokaj nerodno sestavljenem poročilu z dne 11. junija 1910, ne zdi se mi potrebno priobčevati poslednjega. Naj torej sledi v točnem slovenskem prevodu le prvoimenovano. Glasi se takole:

»Ad Hribar. Najudanejša predočba, 28./VII. 1910.

V poročilu z dne 11. junija 1910, št. 2 res., katero prilagam Vašemu Veličanstvu, opredelil se je deželni predsednik kranjski glede prošnje, ki mu jo je predložil mestni magistrat v Ljubljani v smislu § 20. občinskega statuta za najmilostivejšo potrditev Hribarjeve izvolitve in je izjavil, da kar se njega tiče, ni v stanu priporočiti na Najvišje mesto predloga v tem smislu.

Ze leta 1907., ko je šlo za najudanejši predlog

glede Najvišje potrditve takratne Hribarjeve izvolitve, nastalo je več pomislekov proti njegovi postavitvi na čelo občinske uprave. Takratna vlada pa se je iz smotrnostnih ozirov odločila, da najudaneje predloži Hribarjevo izvolitev v najmilostivejšo potrditev. Pri tem je bil merodajen zlasti ozir na uspešno upravno delovanje, katero je Hribar razvijal v interesu mesta Ljubljane. Tudi je mislila vlada, da sme pričakovati, da bo Hribarjevo bodoče politično obnašanje zmernejše in zdržljivejše.

To pričakovanje se pa ni izpolnilo, temveč je Hribar v poslednjih treh letih postajal čedalje radikalnejši.

Ponovno so zvestonajpokornejši vladi Vašega Veličanstva prihajala zaupna poročila, da stopa Hribar v službo one političnonacionalne službe, katera hoče Slovence proglasiti za del srbskega naroda, ki mora že zaradi te etnične pripadnosti s Srbi zunaj monarhije skupno postopati. Pri tem so Hribarjevo in njegove stranke agitacijo označevali za državno sovražno in izrekli sum, da je v živahni zvezi z ruskim veleposlanstvom na Dunaju, z ruskim poslanstvom v Belem gradu, kakor tudi s srbskimi voditelji v Bosni.

Dasi za to ni neposrednih dokazov, je vendar Hribarjevo izrečno rusofilsko mišljenje brezdvoybeno. Tekom njegove zadnje županske funkcijske dobe ni propustil nobene prilike, da ne izrazi tega mišljenja na demonstrativno viden način. Tako se je leta 1908. udeležil vseslovanske konference v Petrogradu in pa vseslovanskega pravnškega kongresa v Ljubljani, ki ga je priredil sam. Tudi se je v Pragi živahno udeležoval obravnave o ustanovitvi slovanske banke in je bil takrat izbran tudi v bančni komite. Tekom svojega bivanja v Petrogradu stikal se je lično s panslavističnimi agitatorjema generalom Volodimirovim in grofom Bobrinjskim. Oba sta bila med pravnškim kongresom v Ljubljani njegova gosta in se je ob njunem kasnejšem obisku v Ljubljani neprijetno opazilo, da sta položila vence na grobove Slovencev, ki so bili umorjeni dne 20. septembra 1908 med ljubljanskimi izgredi. Tudi se je Hribar — dasi brezuspešno — trudil, da pridobi na Kranjskem zemljiško posestvo za grofa Bobrinjskega.

Leta 1909. udeležil se je Hribar shoda slovanskih delegatov v Parizu, ki je po soglasnih poročilih nemških in slovanskih listov med ostalim tudi sklenil, priporočiti slovanskim delegatom, naj se zavzamejo za popolno politično avtonomijo Bosne. Svoje panslavistično mišljenje naglašal je tudi v govoru, izrečenem o priliki tretjega sestanka slovenskonarodnega radikalnega dijaštva v Ljubljani. V tem govoru zavzemal se je jako živahno za slovansko solidarnost in za bratovsko slogo med Srbi in Hrvati.

To Hribarjevo postopanje je tudi že pred več časom zbudilo pozornost merodajnih vojaških uradov. Tako je bila v neki vesti tretjega kornega in deželno-brambnega poveljstva v Gradcu, ki je potom ministerstva za deželno brambo došla mojemu predniku v uradu, naravnost izrečena bojazen, da je pričakovati nastanka jugoslovanske irredente, ako ostane Hribar še dalje na čelu občinskega zastopstva.

Jako značilno je bilo Hribarjevo obnašanje o priliki nacionalnih izgredov v Ljubljani v septembru 1908.

Kakor to popisuje deželni predsednik v najspostiljiveje priloženem poročilu, imelo je malo odkritosrčno, vseskozi nelojalno obnašanje Hribarjevo, ki je pod videzom izpolnjevanja svoje dolžnosti kazal demonstrantom dobrohotno pasivteto, najneugodnejši upliv na širjenje vznemirjenosti. Kljub temu se kasneje ni plašil, da provokuje ponovne demonstrativne izjave ljubljanskega občinskega sveta proti bajne nepotrebnemu nastopu oborožene moči v svrhu potlačitve rušenja miru.

Tretje korno in deželno-brambno poveljstvo v Gradcu je v poročilu z dne 20. aprila 1909, št. 1892, ki je bilo naslovljeno na državno vojno ministerstvo za deželno brambo in za katero je izvedelo ministerstvo notranjih zadev, Hribarja označilo naravnost za prouzročitelja nemirov in sprožilo misel, naj bi se zaradi svojih stikov s Srbijo kakor hitro mogoče nadomestil z vladnim komisarjem.

Nad vse jasno prišlo je Hribarjevo mišljenje do izraza v nekem govoru v državnem zboru dne 16.

marca 1909. V tem govoru je tendenciozno kritikoval postopanje oborožene sile ob ljubljanskih neredih.

Politično vedenje Hribarjevo in njegovo naravnost sovražno mišljenje do Nemcev, ki — dasi manjšina — vendar tvorijo važen del občine, katera je doslej bila zaupana njegovemu vodstvu, označuje tudi njegov govor v septembru 1909 na nekem strančnem zborovanju na Rakeku in na nekem manifestacijskem zborovanju v Plzni. Ob tej priliki nastopal je senterije s čisto neprikladnimi izreki proti nemškemu prebivalstvu, in se je glasom poročil svojega lastnega strančnega lista »Slovenskega Naroda« hvalil, da so v Ljubljani, ki je še pred 27. leti bila v rokah Nemcev, po izgredih leta 1908. pod pritiskom narodne volje tudi še zadnje sledi nemškega gospodstva odstranjene bile.

Pri runu na Kranjsko hranilnico, ki je kmalu sledil ljubljanskim nemirov, je brzokone Hribar, kakor se zdi, tudi sodeloval.

Ako se pregleda to Hribarjevo delovanje ter vzame v obzir njegovo agitatorsko vedenje v narodnem pogledu in nedostatek pojmovanja za državne interese, nastajajo po mojem prespoštijem mnenju pač utemeljeni dvomi, če bi bil toliko nepristran in zanesljiv, kolikor se to brezpogojno zahtevati mora od funkcionarja, kateremu se ima zaupati blagor deželnega glavnega mesta in oskrbovanje posla politične uprave.

Če to velja že na sploh, tedaj povzročajo posebno težavne razmere v Ljubljani, kjer se prebivalstvo deloma nagiblje k narodnemu radikalizmu in so bile ravno v poslednjem času opažati državni nevarni uplivi, da bi se zdelo delovanje moža Hribarjevih lastnosti na odgovornem županskem mestu dvakrat nevarno.

V lojalnem namenu podvzeti poizkus dvornega svetnika Ploja, člana ravno tistega državnozbornskega kluba, v katerem je tudi Hribar, da letega, ki je baje težko bolan, že sedaj pregovori, da se odreče zopetni izvolitvi za župana, izpodletel je ob Hribarjevem odporu.

Vsekako utegne Hribarjeva nepotrditev dati povod za nove agitacije, proti katerim se bo državna uprava morala postaviti z vsem naglasom. Pa tudi ob pripuščanju možnosti demonstracij mislim, da glede na nujne razloge, ki po mojem prespoštijem uvaževanju govore proti Hribarjevi osebi, ne smem predlagati najmilostivejše potrditve njegove izvolitve. Devoljujem si zatorej v soglasju s predlogom deželnega predsednika ob prespoštijem pozivu na zapisnik ministrskega sveta z dne 9. julija 1910 prositi:

Vaše Veličanstvo naj odreče Najvišjo potrditev Ivana Hribarja za župana deželnega glavnega mesta Ljubljane. —

Odveč bi bilo, ko bi se hotel spuščati v kritiko te »najudanejšo« predočbo. Za vsacega razsodnega človeka govori jasno dovolj. Le toliko mi je treba resnici na ljubo povedati, da — kar se ugotovite dejstev tiče — na Dunaju niso bili ravno natančni. Shoda slovanskih delegatov leta 1909 v Parizu se namreč nisem udeležil. Tega leta sploh v Parizu bil nisem. Tudi je nerresnično, da bi me bil dvorni svetnik dr. Ploj pregovarjal naj se odreče zopetni izvolitvi. Storil je to le baron Schwarz. Če po predhodnem dogovoru z dr. Plojem, ne vem. — Sicer sem pa na besedilo te »najudanejšo« predočbo iz več ozirov lahko ponosen.

Značilno in posebne pažnje vredno pa je v tej »najudanejši« predočbi, kako je tretje korno in deželno-brambno poveljstvo v Gradcu mene označilo naravnost za prouzročitelja nemirov in sprožilo misel, naj bi me zaradi mojih stikov s Srbijo kakor hitro mogoče nadomestili z vladnim komisarjem. — Odkar je namreč po doznanju kornega poveljnika generala Potioreka samega znano postalo, da je pri akciji za mojo nepotrditev sledil prišeptavanjem dr. Šusteršičevim, zvene iz gornjega odstavka dr. Šusteršičeve besede.

In z ugotovitvijo, da je v avstrijski dobi mojih dni skoro vsa slovenska politika slonela zgolj na osebnih intrigah ter da ji je skoro popolnoma nedostajalo višjih — etičnih — motivov, končavam prvo knjigo svojih spominov.

H. SUTTNER
- LJUBLJANA -

Ure, zlatnine in srebrnine

Lastna protokolirana tovarna v Š. i. c.

R. RANZINGER, LJUBLJANA
Telefon 2060 (RAJKO RANZINGER) Telefon 2060
Špedicijsko podjetje, skladišče, carinsko posredništvo, prevažanje pohitva

KUVERTA Tvojnica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot št. 1
- DRUŽBA Z O. Z. - Karlovska cesta št. 2

MIRTNE vence in šopke za poroke najnovejših oblik, boščne prtičke (rutice), umetne cvetlice in perasa, nagrobne vence l. l. d. nudi po konkurenčnih cenah
Cvetličarna Podčetrtek
Lastnik:
RADO PREGRAD.
Specijalist:
Mirtni venci in šopki.

TRAJNO koristno darilo je samo **'GRITZNER' in 'ADLER'** šivalni stroj, ter pisalni stroj **'URANIA'**.
Znižane cene, najlepše opreme edino le pri
JOSIP PETELINCU

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Telef. št. 2913.

„Trgovski list“

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

se priporoča p. n. trgovcem, industrijcem in obrtnikom za naročanje, razširjanje in inseriranje.